

HVA ER DIGITAL VOLD?

Begrepet digital vold innebærer en omfattende mengde av voldshandlinger som ofte griper over i hverandre og andre former for vold. Digital vold kan være fysisk vold, psykisk vold, økonomisk vold, seksuell vold, negativ sosial kontroll, osv. I tillegg kan volden foregå på en digital arena eller den kan være fasilitert av digitale verktøy. Vi har satt sammen en ikke uttømmende liste over former for digital vold for å illustrere nettopp omfanget av problemet.

Bilde-basert vold på nett

Digital vold med bruk av bilder innebærer deling eller trusler om deling av bilder eller video uten samtykke fra den involverte parten. Delingen har ofte som formål å trakassere, true eller skade den voldsutsatte. Bilde-basert vold på nett kan være av seksuell karakter hvor for eksempel nakenbilder av den voldsutsatte deles uten samtykke eller den voldsutsatte mottar nakenbilder uten samtykke. Trusselen om å dele nakenbilder kan også brukes til utpressing for å oppnå blant annet penger og seksuelle tjenester – sistnevnte kalles på engelsk for «sextortion». Et annet eksempel kan være deling eller trusselen om deling av bilder av kvinner uten hodedekkende plagg i samfunn hvor dette kan ramme kvinnen og familiens ære.

Vold og overgrep fasilitert av kunstig intelligens – deepfakes

På lik måte som bilde-basert vold har utviklingen av kunstig intelligens (KI) og deepfakes gjort det mulig for voldsutøver å dele bilder av den voldsutsatte uten deres samtykke, men nå trenger ikke engang den utsatte å bli tatt bilde av. KI kan manipulere bilder eller produsere virkelighetstro videoer basert på materiale som allerede ligger ute på nett.

Det er for eksempel mulig å utnytte bilder og videoer kvinner selv har delt på sosiale medier til å sette deres ansikt inn i pornografisk materiale og spre dette videre. Forskning viser at 96% av deepfake videoer på nett er pornografi – alle disse videoene er av kvinner (UNFPA).

Teknologi-fasilitert seksuelle overgrep og/eller menneskehandel

Internett og teknologiske verktøy kan også være med på å fasilitere for grov fysisk vold av kvinner og jenter. Med bruk av sosiale medier og annen kommunikasjonsteknologi kan voldsutøver komme i kontakt med og utnytte den voldsutsatte. Dating apper kan for eksempel benyttes til å avtale møter som ender i overgrep. I tillegg kan kommunikasjonsteknologi brukes til å arrangere et overgrep av en tredjepart – såkalt proxy-voldtekt. Vi ser også at digitale verktøy brukes i det som kalles «grooming» som typisk innebærer å kontakte barn på nett for senere å forgripe seg på dem. I ekstreme tilfeller kan teknologi også fasilitere for menneskehandel. På samme måte som overgrep kan kommunikasjonsteknologi for eksempel legge til rette for møter som ender i kidnapping av kvinner og jenter.

Hets og 'spamming' på nett - cyberbullying

Hets og spamming på nett - ofte populært kalt «cyberbullying» - innebærer konstant negativ kontakt over nett med intensjon om å true eller skade den voldsutsatte. Særlig kvinner som jobber i stillinger hvor de oppnår mye publisitet på nett opplever denne formen for vold. For eksempel blir kvinnelige politikere og menneskerettighetsaktivister ofte rammet, spesielt hvis de jobber med likestillingsproblematikk og kvinners rettigheter. Det engelske begrepet «cybermob» kan også være relevant i en slik kontekst, det vil si at en stor gruppe med voldsutøvere på nett truer eller trakasserer den utsatte, ofte på en organisert og koordinert måte.

Stalking på nett - cyberstalking

Stalking på nett innebærer vedvarende og uønsket overvåking av eller kontakt med den voldsutsatte med bruk av teknologiske hjelpemidler. På engelsk brukes gjerne begrepet «cyberstalking». Internett har gjort det lettere for andre å følge med på det man gjør og deler. Stalking tar dette et skritt videre hvor voldsutøver kan installere programvarer på PC og mobil – såkalt «spyware» - som gjør det mulig å følge med på og overvåke livet til den utsatte. Voldsutøver kan følge med på meldingshistorikk, telefonsamtaler, kamera på mobil eller pc, osv. Stalking på nett kan utvikle seg til stalking i virkeligheten og motsatt, stalking i virkeligheten kan utvikle seg til eller kombineres med stalking på nett.

Deling av sensitiv informasjon – doxxing eller doxing
Det som kalles doxxing eller doxing på engelsk innebærer å publisere personlig og sensitiv informasjon av andre på nett uten deres samtykke. Det kan for eksempel omfatte deling av hjemme- eller arbeidsadressen, telefonnummer, e-post adresse, navn på familiemedlemmer eller lignende. Doxxing er sjeldent en isolert voldshandling og blir ofte utført i samspill med andre former for vold. Voldsutøver kan for eksempel benytte seg av imitasjon ved å utgi seg for å være kvinnen, dele personlig informasjon og oppfordre andre til å oppsøke henne. Doxxing rammer kvinner fra minoritetsgrupper i større grad, særlig fra LGTBQI+ (UNFPA).

Imitasjon og identitetstyveri

Imitasjon på nett innebærer å enten hacke seg inn i kvinnens allerede eksisterende profil eller opprette en ny hvor voldsutøver utgir seg for å være henne. Identitetstyveriet har som regel til hensikt å utnytte,

true eller skade den voldsutsatte. Imitasjon på nett og identitetstyveri kombineres ofte med andre former for digital vold. Voldsutøver kan for eksempel dele bilder eller deep fakes fra den falske profilen for å skade kvinnens rykte eller hen kan dele personlig informasjon til andre som kan true hennes sikkerhet. Et annet eksempel er hvis en voldelig partner får kontroll over Bank-IDen til kvinnen og på denne måten kan utnytte både identiteten og økonomien hennes. Sistnevnte illustrerer hvordan digital vold kan gripe over i økonomisk vold.

Kjønnsbasert hatprat på nett

Hatprat på nett ligner på hets og spamming som tidligere er blitt forklart, men det vil her dreie seg om det vi kaller hatefulle ytringer. Ifølge paragraf 185 i straffeloven kan hatefulle ytringer forstås som ytringer som er egnet til å skape eller spre hat mot bestemte grupper. De nevner følgende grunnlag for særskilt vern: hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse; religion eller livssyn; seksuell orientering; kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk; og nedsatt funksjonsevne. I forbindelse med kjønnsbasert hatprat på nett vil særlig hatefulle kommentarer og meldinger rettet mot seksuell orientering og kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk være gjeldende. Hatprat bidrar ikke bare til å skade den individuelle voldsutsatte, men også til å skade gruppen med mennesker den utsatte tilhører. Kjønnsbasert hatprat på nett kan derfor sees på som et større systematisk problem.

Teknologi-fasilitert negativ sosial kontroll i nære relasjoner

Som historien fra May illustrerer kan teknologiske hjelpemidler også bidra til negativ sosial kontroll og vold i nære relasjoner. Voldsutøver kan for eksempel overvåke mobilen til sin partner eller true med å dele sensitive bilder for å utøve ytterligere kontroll. Et annet eksempel vil være hvordan smart-teknologi i hjemmet kan utnyttes av en voldelig partner. Til og med når kvinnen har kommet seg ut av et voldelig forhold kan partneren bruke digitale verktøy for å gjenopprette kontrollen. Konstante påminnelser over meldinger, sosiale medier eller til og med vipps, kan ha stor effekt på den voldsutsatte.

Deler av denne oversikten er basert på kampanjen «Bodyright» av FNs befolkningsfond (UNFPA). Les mer om 16-dagerskampanjen og årets tema på 16days.no, og mer om [Bodyright på unfpa.org/bodyright](http://Bodyright.på.unfpa.org/bodyright).